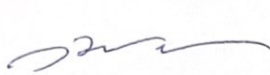

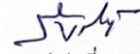

ชื่อเรื่องภาษาไทย	การวิเคราะห์เชิงพื้นที่เพื่อหาพื้นที่เหมาะสมในการย้ายที่อยู่ของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ	Spatial Analysis to Identify Relocation Areas for the Retirement-Age Population Group
ผู้วิจัย	นางสาวปริญญา ใจเหิน อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.กัมปนาท ปิยะธำรงชัย
หลักสูตร	วท.บ. สาขา วิชาภูมิศาสตร์ ปีการศึกษา 2566
สถาบัน	คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท
ปิยะธำรงชัย
อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยาลัยนพนธ์ระดับปริญญาตรี

อาจารย์ธัญญาลักษณ์
จันทร์สมบัติ
ประธานหลักสูตร
วท.บ.สาขาวิชาภูมิศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.รังสรรค์
เกตอุต
หัวหน้าภาควิชา
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Abstract

Thailand has readily entered to the Aging Society, but recently the current aging-supported infrastructure is not as adequate. This is especially evident in the lack of suitable spaces to create their communities and facilitate their various activities. While there is not clear evidence of specific age groups among the elderly population requiring appropriate living spaces after the retirement that cater to distinct communities, the need for such spaces should not be underestimated. This particular research needs to highlight the significance of issues, we identify five some critical factors that play a role in the decision-making process to select the living spaces among them, including to healthcare readiness, cost of living, public transportation infrastructure, natural space for recreation, and safety prevention measures.

These factors are used to create the aging living spaces, not only to meet the needs of them but also contribute to the betterment of Thai society and the related regions in the years to come.

บทคัดย่อ

ไทยได้ก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมสูงวัย แต่การรองรับจำนวนประชากรวัยเกษียณและความพร้อมของสังคมไทยในปัจจุบันยังไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างเป็นชุมชนของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ แม้จะไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าผู้เกษียณอายุกลุ่มใดต้องการพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับย้ายที่อยู่อาศัยหลังเกษียณที่เอื้อต่อชุมชน ของกลุ่มประชากรวัยเกษียณอย่างชัดเจน และกลุ่มใดที่จะอยู่ในตำแหน่งที่อยู่อาศัยปัจจุบัน แต่การมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มประชากรวัยเกษียณถือเป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม งานวิจัยเรื่องนี้จึงเล็งเห็นปัญหาและความสำคัญ จึงได้หยิบยก 5 ปัจจัยสำคัญ ที่มีส่วนต่อการตัดสินใจการเลือกพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ ดังนี้ (1) ปัจจัยความพร้อมด้านสาธารณสุข (2) ปัจจัยค่าครองชีพ (3) ปัจจัยความพร้อมของระบบขนส่งสาธารณะ (4) ปัจจัยธรรมชาติของพื้นที่และการเข้าถึงกิจกรรมสันทนาการ (5) ปัจจัยการรักษาความปลอดภัยและอุบัติเหตุทางรถ

โดยนำเอาปัจจัยเหล่านี้มาวิเคราะห์เชิงพื้นที่ที่เหมาะสมในการย้ายที่อยู่ของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ และเพื่อวัตถุประสงค์ที่สามารถทำคุณประโยชน์ต่อสังคมไทยและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในภายภาคหน้าได้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรีเรื่องการวิเคราะห์เชิงพื้นที่เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการย้ายที่อยู่ของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ ซึ่งจุดเริ่มต้นของงานวิจัยเรื่องนี้เกิดจากประเด็นเล็กๆแต่น่าสนใจในความรู้สึกร่วมกันของนิสิตภูมิศาสตร์ ปี 4 คือ ตัวผู้ศึกษาวิจัย นางสาวปรีชญา ใจเหิน จึงได้มีความตั้งใจนำประเด็นในโลกโซเชียลที่เป็นกระแสอยู่เนืองๆ เรื่องความต้องการของกลุ่มคนในสังคมที่วางแผนหลังเกษียณจะย้ายที่อยู่ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้คือกลุ่มคนกลุ่มคนที่เตรียมเกษียณอายุ (Pre-retirement) หรือเกษียณอายุแล้ว (Retirement) มาขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท ปิยะธำรงชัย ซึ่งอาจารย์ได้ให้การชี้แนะอย่างดี สามารถทำให้ผู้ศึกษาเห็นแนวทางที่จะนำประเด็นทางสังคมเรื่องนี้ไปต่อยอดเป็นงานวิจัยในรูปแบบภูมิศาสตร์ได้ ยกตัวอย่างคำแนะนำ เช่น จะใช้คำตอบความต้องการหลากหลายข้อนี้ได้อย่างไร ถึงจะสามารถค้นหาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการย้ายที่อยู่อาศัยได้อย่างแท้จริง ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลเชิงประจักษ์หรือข้อมูลในรูปแบบแผนที่ว่าพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมหลังเกษียณอายุ

เมื่อนำคำชี้แนะเบื้องต้นไปเข้าสู่กระบวนการคิดหาวิธีและขั้นตอนการทำวิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายนล่วงมาถึงเดือนตุลาคม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยแนะแนวทางในเรื่องการหาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รวมไปถึงการให้ความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือสิ่งที่ได้เรียนมา และคอยแก้ไขปัญหาระหว่างการทำวิจัยให้ตลอด ผู้ศึกษาวิจัยจึงอยากขอขอบคุณสำหรับความรู้ความเมตตาที่มอบให้แก่ผู้ศึกษาวิจัยเสมอมา ขอขอบคุณน้ำใจและความใจดีของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำให้บรรยากาศในการทำวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีความสุข

รวมไปถึงขอขอบคุณอาจารย์ในภาควิชาภูมิศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทำให้กระบวนการคิด กระบวนการทำวิจัย ของนิสิตภูมิศาสตร์ ปี 4 ที่กำลังจะเป็นนักภูมิศาสตร์ฉบับสมบูรณ์ ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้ร่ำเรียนมา เพื่อนำไปสร้างผลลัพธ์สูงสุดสำหรับงานวิจัยให้ก่อเกิดประโยชน์แก่สังคมสืบต่อไป

ปรีชญา ใจเหิน

ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันไทยได้ก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมสูงวัย และกำลังจะกลายเป็นประเทศสังคมสูงวัย (Aged Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 จนถึงปัจจุบัน โดยองค์การสหประชาชาติ แบ่งการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ ซึ่งปัจจุบันไทยอยู่ระดับที่ 2 คือ ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่า 20% หรือมีคนอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 14% ของประชากรทั้งประเทศ และกำลังก้าวเข้าสู่ระดับที่ 3 จากการคาดการณ์ในปี 2574 คือ ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) มีคนอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 20% ของประชากรทั้งประเทศ (ข้อมูลจาก กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ)

ดังนั้นประเทศไทยจะมีกลุ่มคนที่เตรียมเกษียณอายุ (Pre-retirement) หรือเกษียณอายุแล้ว (Retirement) ในประชากร 100 คน จะพบกลุ่มประชากรวัยเกษียณอายุ 30 คน ซึ่งสิ่งที่กลุ่มประชากรวัยเกษียณบางกลุ่มกำลังมองหาคือจุดหมายปลายทางใหม่หรือพื้นที่ที่เหมาะสมในการย้ายที่อยู่ แม้จะไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าผู้เกษียณอายุกลุ่มใดจะย้ายที่อยู่อาศัยหลังเกษียณ และกลุ่มใดที่จะอยู่ในตำแหน่งที่อยู่อาศัยปัจจุบัน แต่การเลือกลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยของประชากรวัยเกษียณล้วนมีความต้องการและคาดหวังว่าจะมีในสถานที่อยู่อาศัยอย่างคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะผู้เกษียณอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง ทั้งทางร่างกายและทางการเงินจะย้ายไปยังสถานที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

งานวิจัยนี้จึงกำหนดเงื่อนไขความต้องการของกลุ่มประชากรวัยเกษียณได้ 5 ปัจจัย ดังนี้ (1) ปัจจัยความพร้อมด้านสาธารณสุข ที่เข้าถึงได้อย่างสะดวก เท่าเทียม เพื่อรองรับความต้องการที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต (2) ปัจจัยค่าครองชีพ ที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับรายรับหรือจำนวนเงินเก็บหลังเกษียณ (3) ปัจจัยความพร้อมของระบบขนส่งสาธารณะ เนื่องจากกลุ่มประชากรวัยเกษียณมีความพร้อมด้านสมรรถนะการขับรถแตกต่างกันไปตามสุขภาพร่างกายและความเสื่อมสมรรถนะด้านสายตา เมื่อมีระบบขนส่งสาธารณะอย่างทั่วถึงจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน (4) ปัจจัยธรรมชาติของพื้นที่ และการเข้าถึงกิจกรรมสันทนาการ บทบาทของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ของพื้นที่นั้น ๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพักผ่อน สภาพแวดล้อมที่ดีล้วนส่งผลดีต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ (5) ปัจจัยการรักษาความปลอดภัยและอุบัติเหตุทางรถ ในสังคมไทยความปลอดภัยในชีวิตถือเป็นเรื่องราคาที่ต้องจ่าย การได้อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยสูงไม่เพียงแต่ประชากรวัยเกษียณที่คาดหวังบั้นปลายในชีวิตที่สงบสุข ยังถือเป็นความต้องการของประชากรทั่วไปอีกด้วย

การศึกษานี้จึงศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์วิเคราะห์ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย เพื่อเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมตามความต้องการของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ และสามารถทำคุณประโยชน์ต่อสังคมไทยและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้

Copyright by Naresuan University

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกพื้นที่เพื่อพำนักหลังเกษียณ
2. เพื่อวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ

ประโยชน์/คุณูปการของการวิจัยต่อสังคม

1. ได้พื้นที่ที่เหมาะสมในรูปแบบ แผนที่, ตาราง เพื่อประกอบการตัดสินใจการย้ายที่อยู่อาศัยให้กับกลุ่มประชากรวัยเกษียณ
2. ได้ข้อมูลแสดงให้เห็นจุดที่ต้องแก้ไขและพัฒนาเพื่อรองรับจำนวนประชากรวัยเกษียณในอนาคตของประเทศไทย
3. เป็นข้อมูลสำหรับกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ บ้านพักคนชรา หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มลูกค้าวัยเกษียณ

เอกสารสำคัญ

ทศพล คชสาร (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การย้ายถิ่นเข้าและการปรับตัวของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยผลักดันทางพื้นที่ต้นทาง และปัจจัยดึงดูดทางพื้นที่ปลายทาง ซึ่งได้วิเคราะห์ข้อมูลจากประชากรตัวอย่างผู้สูงอายุที่ย้ายถิ่นเข้าสู่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ 7 รูปแบบ ได้แก่ การย้ายถิ่นภายในอำเภออื่นในจังหวัดเชียงใหม่ การย้ายถิ่นจากจังหวัดอื่นในภาคเหนือ การย้ายถิ่นจากภาคกลาง การย้ายถิ่นจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การย้ายถิ่นจากภาคตะวันออก การย้ายถิ่นจากภาคตะวันตก และการย้ายถิ่นจากภาคใต้ สามารถสรุปข้อมูลลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพก่อนเกษียณอายุ รายได้ก่อนเกษียณอายุ อาชีพก่อนย้ายถิ่น รายได้ก่อนย้ายถิ่น อาชีพปัจจุบัน รายได้อาชีพปัจจุบัน รายได้นอกเหนือจากอาชีพ การได้รับเบี้ยประกันผู้สูงอายุ ค่าใช้จ่าย ปัญหาทางสุขภาพ สาเหตุการย้ายถิ่น ประวัติการย้ายถิ่น การอยู่อาศัย และลักษณะการอยู่อาศัย

Aileen Stockdale (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ไช้กระบวนการตัดสินใจย้ายถิ่นฐาน: ผู้เกษียณอายุ ก่อนกำหนดชาวอังกฤษที่ย้ายไปอยู่ในชนบทตอนกลางของเวลส์ การตัดสินใจย้ายออกจากเหตุผลในการย้าย และในการทำเช่นนั้นทำให้เห็นเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างโดเมนต่างๆ (ครอบครัว การงานการเงิน, สุขภาพ) ของชีวิตผู้ย้ายถิ่นซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการย้ายถิ่น การมุ่งเน้นไปที่ผู้เกษียณอายุก่อนกำหนด การตัดสินใจโดยรวมในการย้ายจะแยกออกเป็นชุดของการตัดสินใจ การแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานของเหตุการณ์ในชีวิตที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมการย้ายถิ่น ปัจจัยที่ผันแปร (และมักจะครอบงำทางเศรษฐกิจ) การย้ายถิ่นฐานในวัยเกษียณไปยังพื้นที่ที่สวยงามและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สวยงาม (Warnes, 1993 , Brown and Glasgow, 2008) การย้ายถิ่นฐานของคนทุกวัยเพื่อค้นหาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหรือชนบท (Cloke and Milbourne, 1992 , Halliday and Coombes, 1995)

Miguel Padeiro , Paula Santana , Marcus Grant (2022) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยกำหนดอายุและสุขภาพทั่วโลกในโลกที่เปลี่ยนแปลง อายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก ภายในปี 2593 จำนวนผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวจนแตะ 1.5 พันล้านคน และคิดเป็น 16% ของประชากรโลก การสูงวัยทางประชากรยังมีลักษณะเฉพาะจากการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่มากมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขึ้นอยู่กับระดับการเจริญพันธุ์ คุณภาพของการให้บริการด้านสุขภาพ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพสังคม และนโยบายด้านประชากร จากนั้นตรวจสอบว่าสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีในชีวิตบั้นปลายมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรมที่ฝังตัวอยู่ในวัยสูงอายุ

Neelam C. Poudyal , Donald G. Hodges , H. Ken Cordell (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านทรัพยากรธรรมชาติในการดึงดูดผู้เกษียณอายุ: ผลกระทบต่อนโยบายการเติบโตทางเศรษฐกิจ การตรวจสอบบทบาทของทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกตามธรรมชาติในการดึงดูดผู้เกษียณอายุ ผลการวิจัยพบว่าเขตชนบทที่อุดมสมบูรณ์ทางชีวภาพซึ่งมีความหลากหลายในการใช้ที่ดิน สิ่งอำนวยความสะดวกทางน้ำ และสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและนันทนาการที่มนุษย์ดัดแปลงอื่นๆ มีศักยภาพที่ดีในการดึงดูดผู้เกษียณอายุ ข้อค้นพบจากการศึกษานี้อาจเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานในท้องถิ่น และระดับภูมิภาคในการระบุศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในการส่งเสริมเศรษฐกิจของผู้เกษียณอายุ และคาดการณ์ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในอนาคต นอกจากนี้ ยังมีนโยบายอื่นๆ เกี่ยวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค

Xin Hu , Bo Xia , Martin Skitmore , Laurie Buys , Yi Hu (2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ หมู่บ้านเกษียณอายุที่ยั่งยืนคืออะไร การทำความเข้าใจวิธีที่ถึงความยั่งยืนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยที่ยั่งยืนในอุตสาหกรรมนี้ การศึกษานี้สำรวจการรับรู้ของนักพัฒนาหมู่บ้านเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยที่ยั่งยืนผ่านการวิเคราะห์เนื้อหาที่ครอบคลุมของคำอธิบายเกี่ยวกับ คุณลักษณะด้านความยั่งยืน 39 ประการได้รับการระบุ โดยคุณลักษณะที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด ได้แก่ "การดูแลและบริการและการเข้าถึง" "ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม" "ชีวิตที่ปลอดภัย/ปลอดภัย" และ "การใช้ชีวิตอิสระ" ความยั่งยืนทางสังคมของสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านเกษียณอายุนั้นได้รับคุณค่าอย่างสูงจากนักพัฒนา ในขณะที่ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมถูกมองข้ามไปอย่างมาก การวิจัยนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการรับรู้ของนักพัฒนาหมู่บ้านเกษียณอายุเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยที่ยั่งยืน ซึ่งเผยให้เห็นถึงความหมายของหมู่บ้านเกษียณอายุที่ยั่งยืนในออสเตรเลีย ทั้งหมดนี้จะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมหมู่บ้านเกษียณอายุของออสเตรเลียโดยทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ หมายถึง การวิเคราะห์ การจัดการ และการแสดงภาพข้อมูลทางภูมิศาสตร์ การใช้เครื่องมือและเทคนิคที่ซับซ้อนในการประมวลผล ตีความ และทำความเข้าใจข้อมูลทางภูมิศาสตร์

เกษียณอายุ หมายถึง ลื่นไป ใช้เกี่ยวกับการกำหนดอายุของการทำงาน มักใช้เมื่ออายุครบ 60 ปี

สาธารณสุข หมายถึง กิจการเกี่ยวกับการป้องกัน การบำบัดโรค การรักษา และส่งเสริมสุขภาพของประชาชน.

ค่าครองชีพ หมายถึง ค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งในแต่ละพื้นที่จะมีค่าครองชีพที่แตกต่างกันไป และค่าครองชีพนั้นยังแปรผันไปตามเศรษฐกิจของประเทศด้วย

ระบบขนส่งสาธารณะ หมายถึง บริการคมนาคมขนส่งผู้โดยสารที่ประชาชนทุกคน สามารถใช้บริการได้

ธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิด มี และเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ เช่น ต้นไม้ คน สัตว์, ภาพภูมิประเทศ

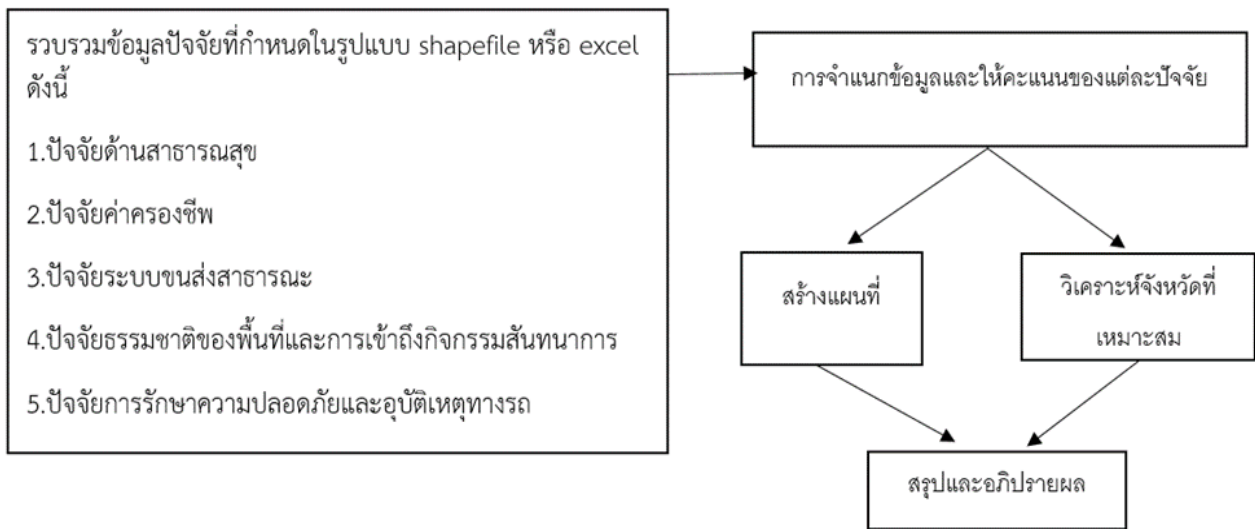
นันทนาการ หมายถึง การพักผ่อนหย่อนใจ, การเล่นสนุกสนานเพื่อความเพลิดเพลิน

การรักษาความปลอดภัย หมายถึง การศึกษาเรื่องภัย และการป้องกันภัย

อุบัติเหตุทางถนน หมายถึง การชนหรืออุบัติเหตุการจราจรซึ่งมีพาหนะที่กำลังเคลื่อนที่เพื่อวัตถุประสงค์ ในการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง ซึ่งเกิดบริเวณทางตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก รวมทั้งทางส่วนบุคคล เป็นเหตุให้มีผู้บาดเจ็บ หรือมีผู้เสียชีวิต

กรอบแนวความคิดและระเบียบวิธีวิจัย

กรอบแนวความคิดการวิจัยพัฒนามาจากแนวคิดเกษียณอายุอย่างยั่งยืน (Sustainable Aging) หมายถึง การสนับสนุนคุณภาพชีวิตของกลุ่มประชากรวัยเกษียณให้ยั่งยืนและมีความเป็นอยู่ที่ดีโดยคำนึงถึงด้านสังคม, สุขภาพ, การเงิน, และรักษาความปลอดภัย โดยไม่เพียงแต่คาดเดาความต้องการของกลุ่มประชากรวัยเกษียณอายุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดูแลสุขภาพบุคคลและสังคมให้ทันสมัย และเป็นการเตรียมความพร้อมในระยะยาวของพื้นที่ประเทศไทยเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกพื้นที่เพื่อพำนักหลังเกษียณ และเพื่อวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ โดยนำข้อมูลเชิงพื้นที่ (Geospatial Data) ของปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยที่กำหนดความเหมาะสมสำหรับการเป็นที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในประเทศไทย กำหนดข้อมูลเชิงพื้นที่จาก 5 ปัจจัยได้ตั้งตารางข้างล่าง ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธี การวิเคราะห์ค่าคะแนน (Score Analysis) ด้วยระบบ Jenks Natural Breaks ในโปรแกรม ArcMap แสดงผลเป็นแผนที่คลอโรพลิต

ตารางที่ 1 ปัจจัยสำหรับวิเคราะห์เชิงพื้นที่

ปัจจัย	ข้อมูล
1.ปัจจัยด้านสาธารณสุข	จำนวนแพทย์ในอัตราส่วนบุคลากรการแพทย์ต่อ 10,000 ประชากร , จำนวนทันตแพทย์ในอัตราส่วนบุคลากรการแพทย์ต่อ 10,000 ประชากร , จำนวนเภสัชกรในอัตราส่วนบุคลากรการแพทย์ต่อ 10,000 ประชากร , จำนวนพยาบาลวิชาชีพในอัตราส่วนบุคลากรการแพทย์ต่อ

	10,000 ประชากร ,จำนวนเตียงในโรงพยาบาล ,จำนวนโรงพยาบาลสังกัด สาธารณสุขและเอกชน ,จำนวนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบล
2.ปัจจัยค่าครองชีพ	ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ตั้งแต่ พ.ศ.2553-2564
3.ปัจจัยระบบขนส่งสาธารณะ	จำนวนสถานีขนส่งสาธารณะ ,จำนวนสถานีรถไฟ ,จำนวนสนามบิน
4.ปัจจัยธรรมชาติของพื้นที่และ การเข้าถึงกิจกรรมสันทนาการ	จำนวนจุดพักผ่อน จุดชมวิว ชมสัตว์ ภูเขา แม่น้ำ ป่าไม้ ทะเล สวนรุกข ชาติ ศิลปะวัฒนธรรม โบราณสถาน ,จำนวนแหล่งธรรมชาติที่ควร อนุรักษ์ สันฐานทางธรณีวิทยา ,จำนวนบ้านพัก (หลัง) ในอุทยาน แห่งชาติ ,จำนวนค่ายพักแรม (หลัง) ในอุทยานแห่งชาติ ,จำนวนพักได้ (คน)ในบ้านพักแบบค่ายพักอุทยานแห่งชาติ ,จำนวนอุทยานแห่งชาติ , จำนวนหอสมุดแห่งชาติ ,จำนวนโบราณวัตถุ/สถาน/พิพิธภัณฑ/วัด/วัด ร้าง/ศาสนสถาน/หลักเมือง
5.ปัจจัยการรักษาความปลอดภัย และอุบัติเหตุทางรถ	จำนวนสถานีตำรวจนครบาล ตำรวจภูธร ,จำนวนสถานีตำรวจรถไฟ , จำนวนสถานีตำรวจตระเวนชายแดน ,จำนวนอุบัติเหตุทางรถ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ ใช้เพื่อวิเคราะห์เพิ่มข้อมูลดั้งเดิมให้เป็นข้อมูลใหม่ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา และเพื่อสร้างการแสดงผลภาพข้อมูล เช่น แผนที่ และแผนที่เหล่านี้ต้องสามารถตอบสนองความต้องการเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ จะแสดงข้อมูลพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการย้ายที่อยู่ ช่วยให้เห็นภาพรวมของพื้นที่ได้ครบถ้วนยิ่งขึ้น อีกทั้งข้อมูลเชิงลึกที่อาจถูกมองข้ามจะถูกเปิดเผยในรูปแบบแผนที่ที่จดจำได้ง่าย ซึ่งจะทำให้การคาดการณ์เร็วขึ้น ง่ายขึ้น และแม่นยำยิ่งขึ้น

เครื่องมือวิจัย

การวิเคราะห์ค่าคะแนนโดยใช้การแบ่งช่วง (breaks) ด้วยระบบ Jenks Natural Breaks ในโปรแกรม ArcMap เป็นวิธีที่มีประโยชน์ในการระบุความแตกต่างระหว่างข้อมูลเชิงพื้นที่หรือค่าคะแนนทางภูมิศาสตร์ที่แทนโดยการแบ่งช่วงเชิงพื้นที่ เครื่องมือนี้ช่วยในการหาค่าสรุป (summarization) ของข้อมูลและจัดระเบียบค่าต่าง ๆ ให้อยู่ในช่วงหรือกลุ่มที่มีความคงสภาพหรือความสมดุลทางสถิติ เพื่อใช้ในการเทียบเท่าหรือวิเคราะห์การแตกต่างทางพื้นที่ของข้อมูลทางภูมิศาสตร์.

ขั้นตอนที่ใช้เพื่อทำการแบ่งช่วงค่าคะแนนโดยใช้ Jenks Natural Breaks ใน ArcMap:

1. เปิดโปรแกรม ArcMap เริ่มต้นโปรเจกใน ArcMap.
2. เพิ่มชั้นข้อมูล: นำเข้าชั้นข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์ โดยในงานวิจัยนี้จะนำข้อมูลไปแบ่งเกณฑ์ในโปรแกรม Excel ก่อนที่นำเข้าชั้นข้อมูลในโปรแกรม ArcMap เพื่อวิเคราะห์เชิงพื้นที่ที่มีคะแนนหรือข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ต้องการแบ่งช่วง.
3. เปิดหน้าต่าง "Layer Properties": คลิกขวาที่ชั้นข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์ในตรงแถบรายการ (Table of Contents) และเลือก "Properties."
4. ในหน้าต่าง "Layer Properties," เลือกแถบ "Symbology."

5. เลือก Jenks Natural Breaks: ในส่วน "Show" ที่อยู่ด้านบนของหน้าต่าง "Layer Properties," เลือก "Quantities" จากนั้นคลิก Graduated colors และจะเห็น "Jenks Natural Breaks" เป็นตัวเลือกในส่วน "Method."
6. กำหนดการแบ่งช่วง: ต้องกำหนดจำนวนของช่วงหรือกลุ่มที่ต้องการให้ ArcMap แบ่งข้อมูล คลิกที่ Values ที่ต้องการในชั้นข้อมูลเพื่อดึงค่าทั้งหมดจากชั้นข้อมูลและเลือก "Classify" เพื่อแบ่งช่วง 5 ช่วง หรือสามารถปรับปรุงจำนวนช่วงตามความต้องการ.
7. ปรับแต่งสัญลักษณ์และสี: สามารถปรับแต่งสัญลักษณ์และสีของแต่ละช่วงเพื่อให้ข้อมูลมีความชัดเจนขึ้น.
8. คลิก "OK": เมื่อได้กำหนดการแบ่งช่วงและปรับแต่งสัญลักษณ์เรียบร้อยแล้ว คลิก "OK" เพื่อยืนยันการเปลี่ยนแปลง.

ข้อมูลทางภูมิศาสตร์จะถูกแสดงในรูปแบบของช่วงที่แทนค่าคะแนนทางภูมิศาสตร์ แน่ใจว่าการใช้ Jenks Natural Breaks ในการแบ่งช่วงค่าคะแนนเหมาะสมกับข้อมูลที่มีการกระจายแตกต่างทางความคงสภาพ และมันช่วยให้เห็นความแตกต่างทางพื้นที่อย่างชัดเจน.

ผลลัพธ์

ผลการวิจัย

เมื่อจำแนกข้อมูลและให้ค่าคะแนนของปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยแล้ว ขั้นตอนต่อไปเป็นการนำข้อมูลเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการสร้างแผนที่วิเคราะห์จังหวัดที่เหมาะสม โดยจะได้ผลลัพธ์ ดังนี้

แบ่งกลุ่มข้อมูลได้ 5 กลุ่ม คือกำหนดให้

- 5 พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด
- 4 พื้นที่เหมาะสมมาก
- 3 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง
- 2 พื้นที่เหมาะสมน้อย
- 1 พื้นที่เหมาะสมน้อยที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

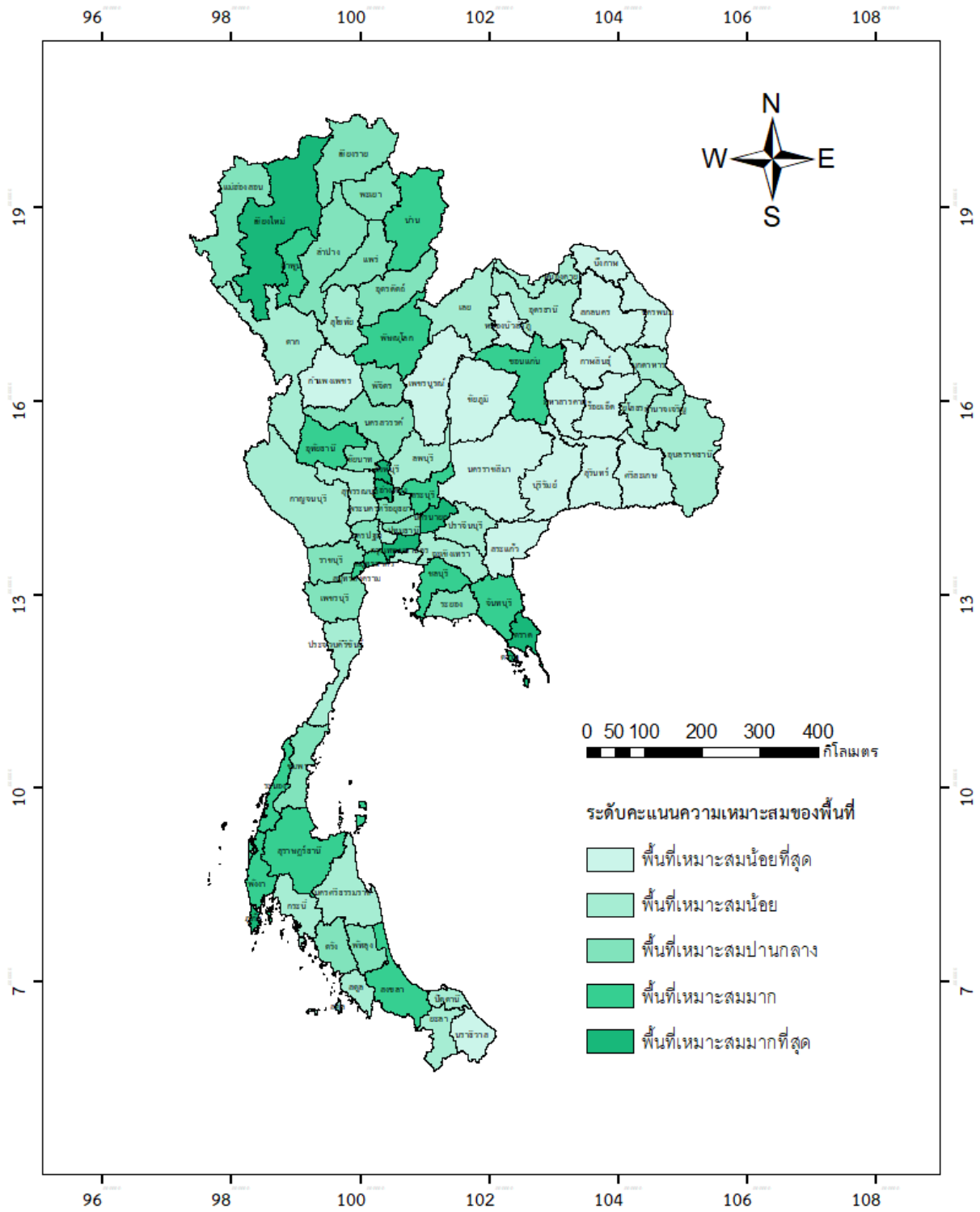
ตารางที่ 1.1 ปัจจัยด้านสาธารณสุข

ความเหมาะสมของพื้นที่	จังหวัด
5 พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด	7 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ตราด นครนายก ภูเก็ต สิงห์บุรี อ่างทอง
4 พื้นที่เหมาะสมมาก	14 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น จันทบุรี ชลบุรี น่าน พังงา พิษณุโลกระนอง ลำพูน สงขลา สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระบุรี สุราษฎร์ธานี อุทัยธานี
3 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง	18 จังหวัด ได้แก่ ชัยนาท ชุมพร เชียงราย ตัง นครปฐม นครสวรรค์ ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา เพาะยา พัทลุง พิจิตร เพชรบุรี แพร่ แม่ฮ่องสอน ระยอง ราชบุรี ลำปาง อุดรดิตถ์
2 พื้นที่เหมาะสมน้อย	22 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ตาก นครศรีธรรมราช นนทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี ปัตตานี มุกดาหาร ยโสธร ยะลา ลพบุรี เลย สตูล สมุทรปราการ สุโขทัย สุพรรณบุรี หนองคาย อำนาจเจริญ อุดรธานีอุบลราชธานี
1 พื้นที่เหมาะสมน้อยที่สุด	16 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา นครราชสีมา บึงกาฬ บุรีรัมย์ เพชรบูรณ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สกลนคร สระแก้ว สุรินทร์ หนองบัวลำภู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

ภาพ 1 แผนที่วิเคราะห์ปัจจัยด้านสาธารณสุข

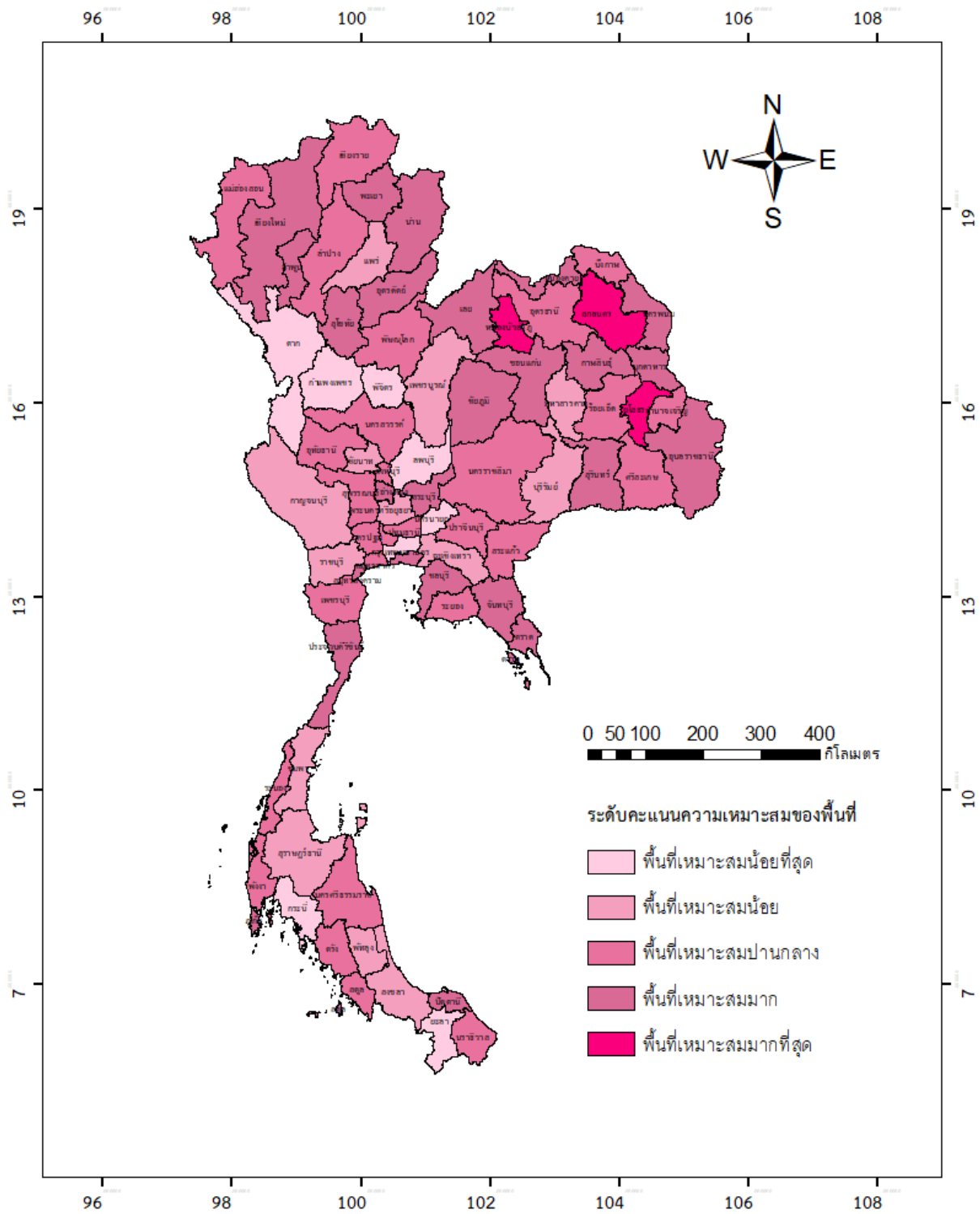
ตารางที่ 1.2 ปัจจัยค่าครองชีพ

ความเหมาะสมของพื้นที่	จังหวัด
5 พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด	3 จังหวัด ได้แก่ ยโสธร สกลนคร หนองบัวลำภู
4 พื้นที่เหมาะสมมาก	25 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น จันทบุรี ชลบุรี ชัยภูมิ เชียงใหม่ ตราด นครพนม น่าน ประจวบคีรีขันธ์ ปัตตานี พะเยา ภูเก็ต มุกดาหาร ลำพูน เลย สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สระบุรี สุโขทัย สุรินทร์ หนองคาย อ่างทอง อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี
3 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง	28 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย ตรัง นครปฐม นครราชสีมา นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ นนทบุรี นราธิวาส บึงกาฬ ปทุมธานี ปราจีนบุรี พังงา พิษณุโลก เพชรบุรี แม่ฮ่องสอน ร้อยเอ็ด ระนอง ระยอง ลำปาง ศรีสะเกษ สตูล สมุทรสาคร สระแก้ว สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อำนาจเจริญ อุตรธานี อุทัยธานี
2 พื้นที่เหมาะสมน้อย	13 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชัยนาท ชุมพร บุรีรัมย์ พระนครศรีอยุธยา พัทลุง เพชรบูรณ์ แพร่ มหาสารคาม ราชบุรี สงขลา สุราษฎร์ธานี
1 พื้นที่เหมาะสมน้อยที่สุด	8 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ กรุงเทพมหานคร กำแพงเพชร ตาก นครนายก พิจิตร ยะลา ลพบุรี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

ภาพ 2 แผนที่วิเคราะห์ปัจจัยค่าครองชีพ

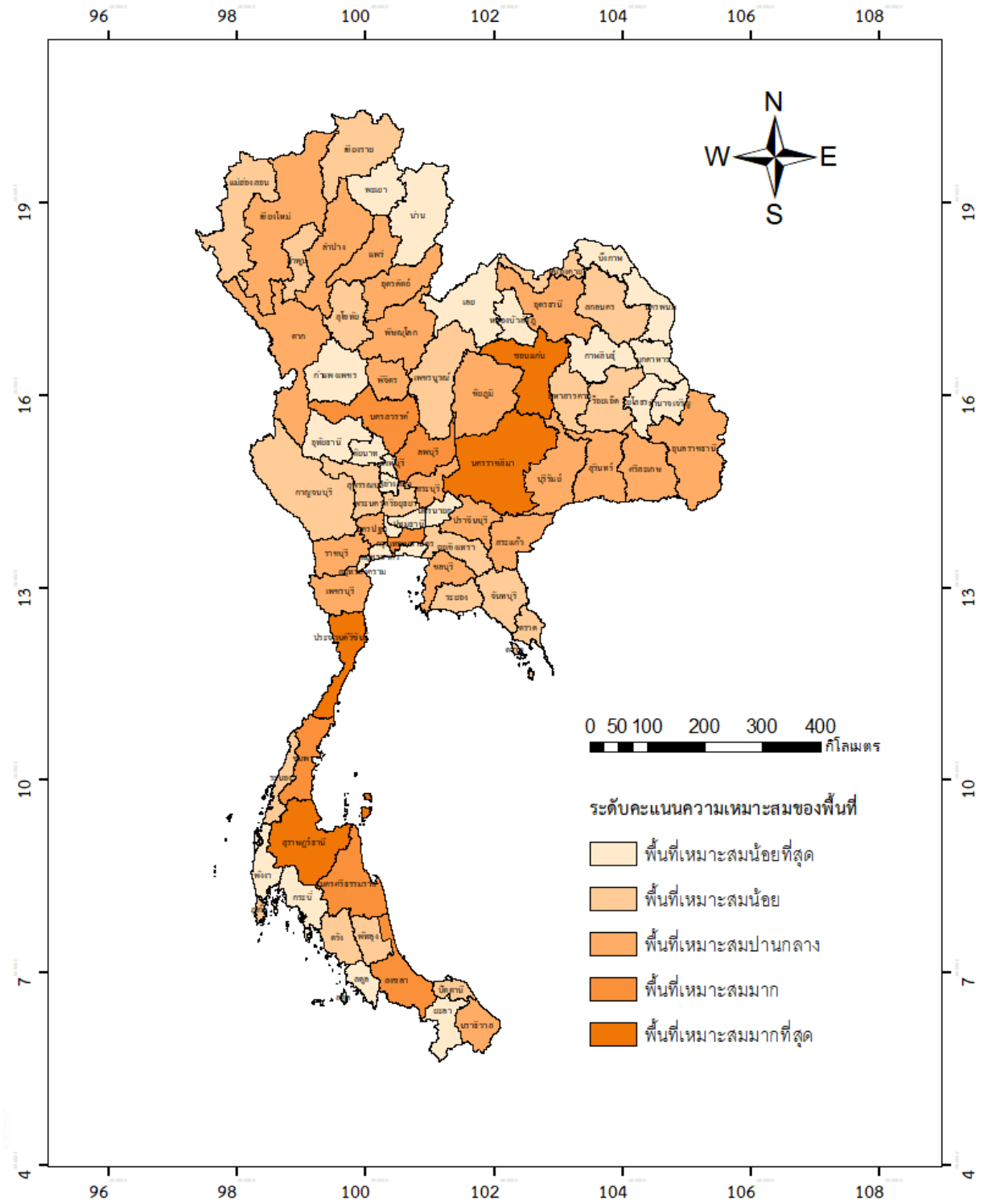
ตารางที่ 1.3 ปัจจัยระบบขนส่งสาธารณะ

ความเหมาะสมของพื้นที่	จังหวัด
5 พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด	4 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น นครราชสีมา ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี
4 พื้นที่เหมาะสมมาก	6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชุมพร นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ ลพบุรี สงขลา
3 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง	21 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ชัยภูมิ เชียงใหม่ ตาก นครปฐม นราธิวาส บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี พิจิตร พิษณุโลก เพชรบุรี แพร่ ราชบุรี ลำปาง ศรีสะเกษ สระแก้ว สระบุรี สุรินทร์ อุตรธานี อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี
2 พื้นที่เหมาะสมน้อย	21 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา เชียงราย ตรัง ตราด ปัตตานี พระนครศรีอยุธยา พัทลุง เพชรบูรณ์ ภูเก็ต มหาสารคาม แม่ฮ่องสอน ร้อยเอ็ด ระนอง ระยอง ลำพูน สกลนคร สุโขทัย สุพรรณบุรี หนองคาย
1 พื้นที่เหมาะสมน้อยที่สุด	25 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ชัยนาท นครนายก นครพนม นนทบุรี น่าน บึงกาฬ ปทุมธานี พะเยา พังงา มุกดาหาร ยโสธร ยะลา เลย สตูล สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สิงห์บุรี หนองบัวลำภู อ่างทอง อำนาจเจริญ อุทัยธานี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

ภาพ 3 แผนที่วิเคราะห์ปัจจัยขนส่งสาธารณะ

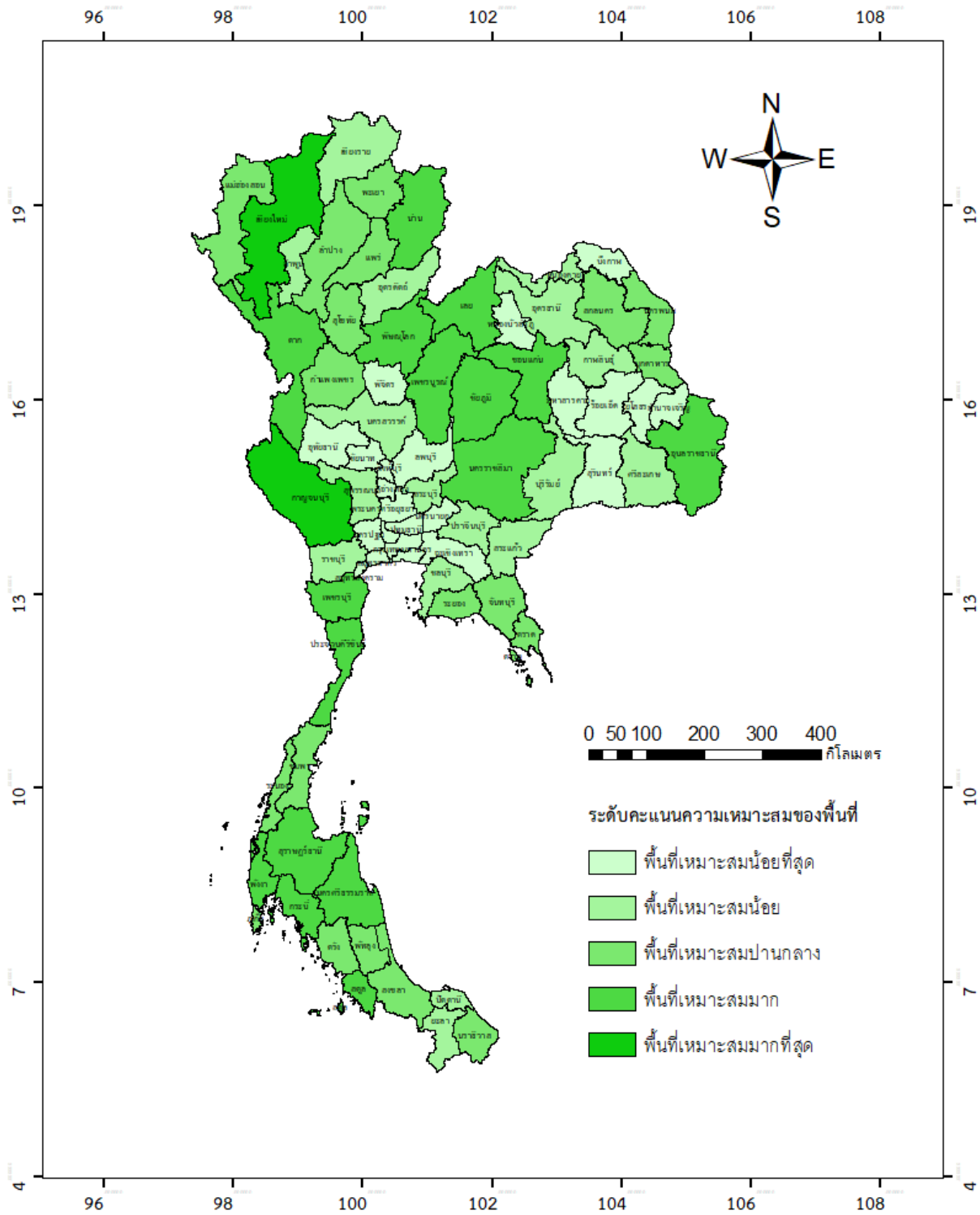
ตารางที่ 1.4 ปัจจัยธรรมชาติของพื้นที่และการเข้าถึงกิจกรรมสันทนาการ

ความเหมาะสมของพื้นที่	จังหวัด
5 พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด	2 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี เชียงใหม่
4 พื้นที่เหมาะสมมาก	16 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ขอนแก่น ชัยภูมิ ตาก นครราชสีมา นครศรีธรรมราช น่าน ประจวบคีรีขันธ์ พังงา พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ เลย สตูล สุราษฎร์ธานี อุบลราชธานี
3 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง	19 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร จันทบุรี ชุมพร ตรัง ตราด นครพนม นราธิวาส พะเยา พัทลุง แพร่ ภูเก็ต มุกดาหาร แม่ฮ่องสอน ระนอง ระยอง ลำปาง สกลนคร สงขลา สุโขทัย
2 พื้นที่เหมาะสมน้อย	17 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ชลบุรี เชียงราย นครสวรรค์ บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี ปัตตานี ยะลา ราชบุรี ลำพูน ศรีสะเกษ สระแก้ว สระบุรี สุพรรณบุรี หนองคาย อุตรดิตถ์
1 พื้นที่เหมาะสมน้อยที่สุด	23 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครนายก นครปฐม นนทบุรี บึงกาฬ ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา พิจิตร มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สิงห์บุรี สุรินทร์ หนองบัวลำภู อ่างทอง อ่างนาจเจริญ อุทัยธานี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

ภาพ 4 แผนที่ปัจจัยธรรมชาติของพื้นที่และการเข้าถึงกิจกรรมสันทนาการ

ตารางที่ 1.5 ปัจจัยการรักษาความปลอดภัยและอุบัติเหตุทางรถ

แบ่งกลุ่มข้อมูลได้ 2 กลุ่ม กำหนดให้

2 พื้นที่เหมาะสมน้อยที่สุด

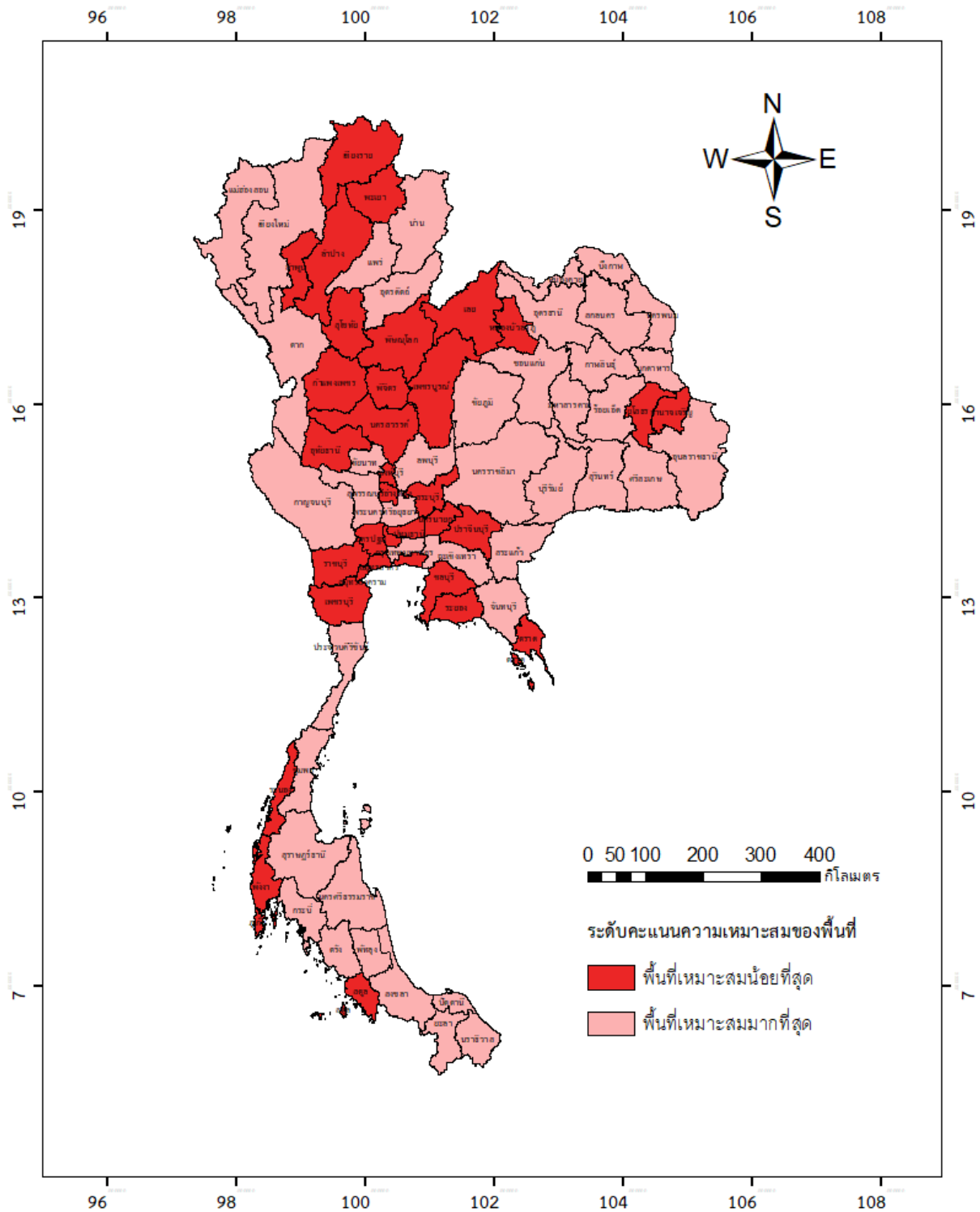
1 พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด

ความเหมาะสมของพื้นที่	จังหวัด
2 พื้นที่เหมาะสมน้อยที่สุด	35 จังหวัด ได้แก่ อำนาจเจริญ อ่างทอง เชียงราย ชลบุรี กำแพงเพชร ลำปาง ลำพูน เลย นครนายก นครปฐม นครสวรรค์ หนองบัวลำภู นนทบุรี ปทุมธานี พังงา เพชรบูรณ์ เพชรบุรี พิษณุโลก ภูเก็ต ปราจีนบุรี ระนอง ราชบุรี ระยอง สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สระบุรี สตูล สิงห์บุรี สุโขทัย ตราด อุทัยธานี โสธร
1 พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด	42 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร บึงกาฬ บุรีรัมย์ ฉะเชิงเทรา ชัยนาท ชัยภูมิ จันทบุรี เชียงใหม่ ชุมพร กาฬสินธุ์ กาญจนบุรี ขอนแก่น กระบี่ ลพบุรี แม่ฮ่องสอน มหาสารคาม มุกดาหาร นครพนม นครราชสีมา นครศรีธรรมราช น่าน นราธิวาส หนองคาย บั ตตานี พัทลุง พระนครศรีอยุธยา แพร่ ประจวบคีรีขันธ์ ร้อยเอ็ด สระแก้ว สกลนคร ศรีสะเกษ สงขลา สุพรรณบุรี สุราษฎร์ธานี สุรินทร์ ตาก ตรัง อุบลราชธานี อุตรธานี อุตรดิตถ์ ยะลา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

ภาพ 5 แผนที่ปัจจัยการรักษาความปลอดภัยและอุบัติเหตุทางรถ

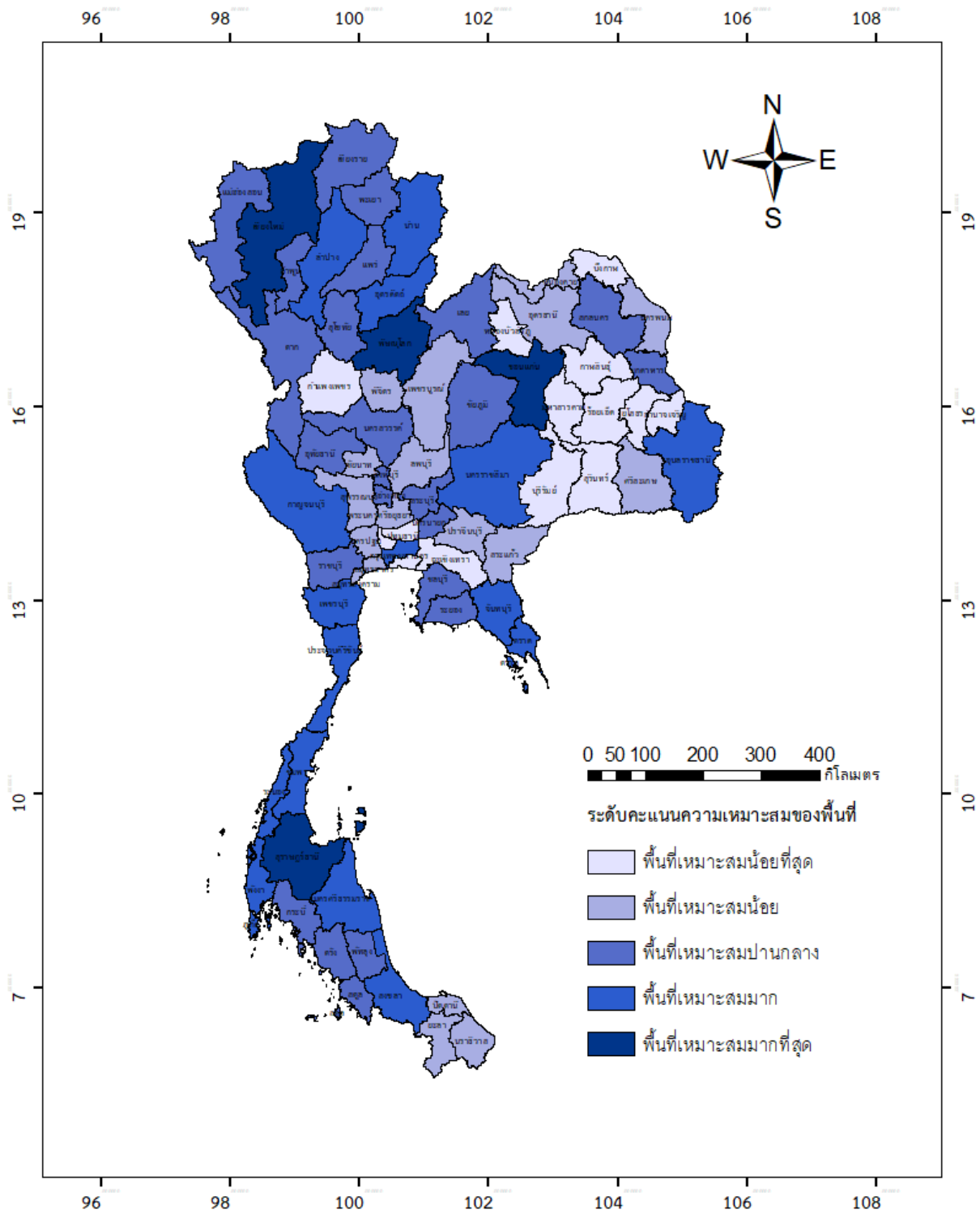
ตารางที่ 1.5 พื้นที่เหมาะสมการย้ายที่อยู่กลุ่มประชากรวัยเกษียณ

ความเหมาะสมของพื้นที่	จังหวัด
5 พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด	4 จังหวัด ขอนแก่น เชียงใหม่ พิษณุโลก สุราษฎร์ธานี
4 พื้นที่เหมาะสมมาก	17 จังหวัด กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี จันทบุรี ชุมพร ตราดนครราชสีมา นครศรีธรรมราช น่าน ประจวบคีรีขันธ์ พังงา เพชรบุรี ภูเก็ต ระนอง ลำปาง สงขลา อุดรดิตถ์ อุบลราชธานี
3 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง	24 จังหวัด กระบี่ ชลบุรี ชัยภูมิ เชียงราย ตรัง ตาก นครนายก นครสวรรค์ พะเยา พัทลุง แพร่ มุกดาหาร แม่ฮ่องสอน ระยอง ราชบุรี ลำพูน เลย สกลนคร สตูล สระบุรี สิงห์บุรี สุโขทัย อ่างทอง อุทัยธานี
2 พื้นที่เหมาะสมน้อย	18 จังหวัด ชัยนาท นครปฐม นครพนม นราธิวาส ปราจีนบุรี ปัตตานี พระนครศรีอยุธยา พิจิตร เพชรบูรณ์ ยะลา ลพบุรี ศรีสะเกษ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระแก้ว สุพรรณบุรี หนองคาย อุดรธานี
1 พื้นที่เหมาะสมน้อยที่สุด	14 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ฉะเชิงเทรา นนทบุรี บึงกาฬ บุรีรัมย์ ปทุมธานี มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด สมุทรปราการ สุรินทร์ หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

ภาพ 6 แผนที่พื้นที่ที่เหมาะสมการย้ายที่อยู่กลุ่มประชากรวัยเกษียณ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์เชิงพื้นที่เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการย้ายที่อยู่ของกลุ่มประชากรวัยเกษียณได้ผลลัพธ์เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมระดับ 5 เหมาะสมมากที่สุด เรียงคะแนนจำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ (81) ขอนแก่น (68) สุราษฎร์ธานี (68) พิษณุโลก (66) โดยจังหวัดเชียงใหม่ (Chiang Mai) ตั้งอยู่ในภาคเหนือได้คะแนนสูงที่สุด รองลงมาคือจังหวัดขอนแก่น (Khon Kaen) ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสุราษฎร์ธานี (Surat Thani) ตั้งอยู่ในภาคใต้ และอันดับสุดท้ายคือจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok) ตั้งอยู่ในภาคกลาง

สามารถสรุปได้ว่า จังหวัดเชียงใหม่มีความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่อย่างยิ่ง จากองค์ประกอบทั้ง 5 ปัจจัย ซึ่งสามารถทำคะแนนโดดเด่นในทุกๆด้าน (1) ปัจจัยด้านสาธารณสุข ได้ 28 คะแนน อยู่ในกลุ่มที่ 5 เหมาะสมมากที่สุด (2) ปัจจัยค่าครองชีพ ได้ 4 คะแนน อยู่ในกลุ่มที่ 4 เหมาะสมมาก (3) ปัจจัยระบบขนส่งสาธารณะ ได้ 8 คะแนน อยู่ในกลุ่มที่ 3 เหมาะสมปานกลาง (4) ปัจจัยธรรมชาติของพื้นที่และการเข้าถึงกิจกรรมสันทนาการ ได้ 32 คะแนน อยู่ในกลุ่มที่ 5 เหมาะสมมากที่สุด (5) ปัจจัยการรักษาความปลอดภัยและอุบัติเหตุทางรถ ได้ 9 คะแนน อยู่ในกลุ่ม 1 เหมาะสมมากที่สุด

อภิปรายผลการศึกษา

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกพื้นที่เพื่อพำนักหลังเกษียณ งานวิจัยนี้ได้กำหนด 5 ปัจจัย ใช้วิธีการจำแนกข้อมูลและให้คะแนนของแต่ละปัจจัย พบว่า (1) ปัจจัยด้านสาธารณสุข คือความต้องการของกลุ่มประชากรวัยเกษียณลำดับต้นๆที่สำคัญเป็นอย่างมาก โดยจะคำนึงถึง จำนวนแพทย์ จำนวนทันตแพทย์ จำนวนเภสัชกร จำนวนพยาบาลวิชาชีพ และมีจำนวนโรงพยาบาลสังกัดสาธารณสุขและเอกชน จำนวนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบล มีจำนวนมากพอที่จะรองรับจำนวนผู้เข้าใช้บริการที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคตเมื่อเทียบกับสัดส่วนจำนวนกลุ่มประชากรวัยเกษียณของประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษาได้ผลลัพธ์ ดังนี้ มีเพียง 6 จังหวัดเท่านั้นที่อยู่ในกลุ่มที่ 5 คือพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ตราด นครนายก ภูเก็ต สิงห์บุรี อ่างทอง (2) ปัจจัยค่าครองชีพ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงข้อเท็จจริงข้อนี้ได้เลยว่าเงินในบั้นปลายชีวิตของกลุ่มประชากรวัยเกษียณมีความสำคัญอย่างมากในการตัดสินใจเลือกสรรสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกันออกไป หากสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้มากขึ้นก็สามารถนำเงินเก็บที่เหลืออยู่ไปต่อยอดความต้องการในชีวิตหลังเกษียณได้หลากหลายยิ่งขึ้น ผลการศึกษาได้ผลลัพธ์ ดังนี้ จังหวัดที่มีค่าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ตั้งแต่ พ.ศ.2553-2564 ในระดับ 5 คือพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ยโสธรสกลนคร หนองบัวลำภู ซึ่งทั้ง 3 จังหวัดนี้อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และยังคงคล้อยกับความเปราะบางของชนบทอยู่มาก (3) ปัจจัยระบบขนส่งสาธารณะ ความต้องการที่จะมีความสะดวกสบายของกลุ่มประชากรวัยเกษียณคือระบบขนส่งสาธารณะที่เอื้ออำนวยให้คนกลุ่มนี้ไม่ลำบากในการเดินทางไปทำธุระในด้านชีวิตประจำวันหรือการเดินทางไปตรวจสุขภาพ หากมี จำนวนสถานีขนส่งสาธารณะ จำนวนสถานีรถไฟ จำนวนสนามบิน ที่เพียงพอ พบ 4 จังหวัดที่อยู่ในระดับที่ 5 คือพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ขอนแก่น นครราชสีมา ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี (4) ปัจจัยธรรมชาติของพื้นที่และการเข้าถึงกิจกรรมสันทนาการ จุดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละพื้นที่ที่สามารถสร้างความสอดคล้องกับผู้เดินทางเข้ามาพบเห็นหรือท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจได้ โดยเฉพาะกลุ่มคนวัยเกษียณที่มีความต้องการที่จะย้ายที่อยู่อาศัยมาใกล้ชิดกับธรรมชาติมากขึ้น ยิ่งสถานที่ใดมีกิจกรรมสันทนาการร่วมประกอบด้วยแล้วล้วนกระตุ้นความรู้สึกของกลุ่ม

ประชากรวัยเกษียณให้รู้สึกมีไฟในชีวิตหลังตรากตรำทำงานหนักมาครึ่งชีวิต จะดีแค่ไหนหากทุกเช้าตื่นมาพบกับสถานที่อยู่อาศัยที่สวยงามและมีความเป็นธรรมชาติรายล้อม โดยมีเพียง 2 จังหวัดเท่านั้นที่เข้าเกณฑ์ความอุดมสมบูรณ์ด้านภูมิทัศน์ในระดับ 5 คือพื้นที่เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ กาญจนบุรี เชียงใหม่ (5) ปัจจัยการรักษาความปลอดภัยและอุบัติเหตุทางรถ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินกับพลังกำลังที่เหลืออยู่ของกลุ่มประชากรวัยเกษียณนั้นล้วนไม่สอดคล้องในทางเดียวกัน เพราะชีวิตวัยชราที่เหลืออยู่ไม่มากแต่กลับเป็นกลุ่มคนที่ต้องการได้รับการปกป้องด้านความปลอดภัยอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาโจรหรือผู้ร้ายบุกบ้านคนชราในยามวิกาลเพื่อหวังฉกชิงทรัพย์สินกับคนไม่มีทางสู้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและผู้ที่จะสามารถปกป้องได้ คือ มีจำนวนสถานีตำรวจนครบาล ตำรวจภูธร จำนวนสถานีตำรวจรถไฟ จำนวนสถานีตำรวจตระเวนชายแดน ที่เพียงพออีกทั้งยังรวมถึงการคำนึงเรื่อง จำนวนอุบัติเหตุทางรถ เพราะหากกลุ่มคนวัยเกษียณได้รับอุบัติเหตุทางด้านรถและถนน ร่างกายก็ยากที่จะพักฟื้นให้กลับมาเป็นปกติแบบกลุ่มคนหนุ่มสาว จากผลลัพธ์มี 42 จังหวัดที่ได้พื้นที่เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร บึงกาฬ บุรีรัมย์ ฉะเชิงเทรา ชัยนาท ชัยภูมิ จันทบุรี เชียงใหม่ ชุมพร กาฬสินธุ์ กาญจนบุรี ขอนแก่น กระบี่ ลพบุรี แม่ฮ่องสอน มหาสารคาม มุกดาหาร นครพนม นครราชสีมา นครศรีธรรมราช น่าน นราธิวาส หนองคาย ปัตตานี พัทลุง พระนครศรีอยุธยาแพร่ ประจวบคีรีขันธ์ ร้อยเอ็ด สระแก้ว สกลนคร ศรีสะเกษ สงขลา สุพรรณบุรี สุราษฎร์ธานี สุรินทร์ ตาก ตรัง อุบลราชธานี อุตรดิตถ์ ยะลา

จากผลการศึกษาข้างต้น เมื่อนำค่าคะแนนทั้ง 5 ปัจจัยมารวมคะแนนกันและนำไปวิเคราะห์จะได้ข้อมูลเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการย้ายที่อยู่ของกลุ่มประชากรวัยเกษียณคือ 4 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น เชียงใหม่ พิษณุโลก สุราษฎร์ธานี หรือกล่าวโดยสรุปก็คือทั้ง 4 จังหวัดเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดที่เหมาะสมแก่การย้ายไปอยู่อาศัยของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ เหตุผลเพราะมีความพร้อมที่เอื้อประโยชน์ในการใช้ชีวิตที่ดีทั้งด้าน สุขภาพ การเงิน การเดินทาง ด้านภูมิทัศน์ที่สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนและความปลอดภัยที่จะใช้ชีวิตบั้นปลายอย่างสงบสุข

อีกนัยสำคัญของผลลัพธ์งานวิจัยเรื่อง พื้นที่ได้คะแนนสูงสุด คือ เชียงใหม่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัย ทศพล คชสาร (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การย้ายถิ่นเข้าและการปรับตัวของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยผลักดันทางพื้นที่ต้นทาง และปัจจัยดึงดูดทางพื้นที่ปลายทาง โดยได้ผลลัพธ์ ดังนี้ ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการย้ายถิ่นคือ การขาด การเกื้อหนุน และการดูแล ตามด้วยปัจจัยด้านการทำงาน ค่าครองชีพ และความปลอดภัย สำหรับปัจจัย ดึงดูดทางพื้นที่ปลายทาง พบว่า ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของผู้สูงอายุเข้าสู่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ คือ ครอบครัว (เครือญาติ/บุตร/หลาน) ตามด้วยปัจจัยด้านความเป็นเมือง การมีสถานพยาบาลและค่าครองชีพ ผลการศึกษาเรื่องการปรับตัวของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการปรับตัวอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ และการสาธารณสุขที่ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น ผู้สูงอายุมีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงทาง ร่างกาย และจิตใจ เมื่อพิจารณาการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพา ระหว่างกัน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังคงมีการปรับตัวในแต่ละด้านอยู่ในระดับดี และเมื่อใช้เค-สแควร์ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อการปรับตัวโดยรวมของผู้สูงอายุ ได้แก่อาชีพและรายได้ (ก่อนเกษียณ ก่อนย้ายถิ่น และ ปัจจุบัน) นอกจากนี้ปัจจัยทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ ลักษณะที่อยู่อาศัยลักษณะทางภูมิอากาศ และการจราจร ส่วนปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องของครอบครัว ภาษา และอาหาร ได้ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุที่ย้ายถิ่นเข้าสู่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ด้วย

เช่นกัน จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นมีส่วนคล้ายคลึงกับปัจจัยทั้ง 5 ที่ทางผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยความต้องการพื้นที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับการย้ายที่อยู่ของกลุ่มประชากรวัยเกษียณ

ดังนั้นจึงขอสรุปได้ว่า ผลการศึกษาของวิจัยเรื่องนี้ได้ผลลัพธ์ที่สามารถตอบโจทย์และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในงานวิจัยนี้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกประการ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

บรรณานุกรม

- กนกกร ณ ระนอง. (2564). ใน 10 ปีข้างหน้าคนไทยกว่า 40% เข้าสู่วัยเกษียณ ไทยจะเป็นประเทศที่ “แก่ก่อนรวย”. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566.
จาก <https://www.bltbangkok.com/news/28805/?fbclid=IwAR2y-CCz7nsnbj97pb25lqUCe3WvgvYsrPLhUI-Nc1Z9PU8VSY8Elww-o>
- ทศพล คชสาร. (2557). การย้ายถิ่นเข้าและการปรับตัวของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.บ., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รุจิพรรณ พรรตณพิทักษ์. (2564). 7 ความเสี่ยงสำคัญหลังเกษียณ. สืบค้น 5 สิงหาคม 2566.
จาก <https://www.setinvestnow.com/th/knowledge/article/307-7-risks-after-retirement>
- วิรัช เกษมทรัพย์. (2564). ไทยพร้อมหรือไม่ กับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์. สืบค้น 8 สิงหาคม 2566. จาก <https://op.mahidol.ac.th/ga/posttoday-22-2/>
- สิริวรรณ ชั่วเกษม. (2561). การศึกษาการจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของฝ่ายพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตทุ่งครุกรุงเทพมหานคร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. “ข้อมูลปัจจัยค่าครองชีพ”. สืบค้น 28 มิถุนายน 2566
จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/14.aspx>
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. “ข้อมูลปัจจัยด้านสาธารณสุข”. สืบค้น 29 มิถุนายน 2566
จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>
- Aileen Stockdale. (2014). Unravelling the migration decision-making process: English early retirees moving to rural mid-Wales. Retrieved 12 June 2023, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0743016714000230>
- Geoportal Royal Thai Survey Department. “ข้อมูลปัจจัยระบบขนส่งสาธารณะ ข้อมูลปัจจัยธรรมชาติของพื้นที่และการเข้าถึงกิจกรรมสันทนาการ ข้อมูลปัจจัยการรักษาความปลอดภัยและอุบัติเหตุทางรถ”. สืบค้น 29 มิถุนายน 2566
จาก <https://geoportal.rtsd.mi.th/portal/home/index.html>
- Miguel Padeiro , Paula Santana , Marcus Grant. (2022). Global aging and health determinants in a changing world. Retrieved 12 June 2023, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128237618000215>
- Neelam C. Poudyal , Donald G. Hodges , H. Ken Cordell. (2008). The role of natural resource amenities in attracting retirees: Implications for economic growth policy. Retrieved 8 June 2023, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0921800908001146>
- Open Development Thailand. “ข้อมูลปัจจัยด้านสาธารณสุข”. สืบค้น 29 มิถุนายน 2566
จาก <https://thailand.opendevelopmentmekong.net/th/>
- Xin Hu , Bo Xia , Martin Skitmore , Laurie Buys , Yi Hu. (2017). What is a sustainable retirement village? Perceptions of Australian developers. Retrieved 12 June 2023, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/>